

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD KOŠICE

Hlavná 25, 040 01 Košice

4

Váš list: č.A/2013/12454; 25.03.2013
Naša značka: KPUKE-2013/2829-8/24809
Vybavuje: Mgr. Gembický, tel. č. 055/2455833
Košice, dňa: 15.04.2013

MESTO KOŠICE	
Došlo dňa:	26 -04- 2013
Prílohy: 1	Č. sp.: 11/2013
Ev. č.: 13/2013	Vyb.: Vedral

ROZHODNUTIE

Krajský pamiatkový úrad Košice (ďalej len „správny orgán“), ktorý je podľa § 11 odseku 1 zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“) vecne príslušným správnym orgánom a podľa § 9 odseku 5 pamiatkového zákona je miestne príslušným správnym orgánom na úseku ochrany pamiatkového fondu, podľa § 46 zákona č.71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) vydáva podľa § 32 odseku 2 pamiatkového zákona toto

r o z h o d n u t i e :

a.) **zámer** obnovy zo strany vlastníka objektu, ktorým je Mesto Košice, Trieda SNP 48/A, 040 11 Košice, v navrhovanom **rozsahu**:

1. Obnovenie pomníka v pôvodnej autenticite
2. Doplnenie chýbajúcich častí stavebnej hmoty v areáli pomníka
3. Riešenie revitalizácie zelene – sadovnícke úpravy so zámerom vizuálneho rešpektovania pomníka ako dominanty priestoru
4. Riešenie ochrany pamiatky a priestoru okolia (kamerové monitorovanie) bez úvahy ohradenia priestoru oplotením

národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „NKP“) **Námestie Osloboditeľ'ov: pomník padlým II. svetovej vojny – sovietski vojaci, Košice**, evidovanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR pod číslom 1326/0, parcelné číslo 2444/1, katastrálne územie: Stredné mesto, L.V. č. 10527 – čiastočný výpis, nachádzajúcej sa na území ochranného pásma Mestskej pamiatkovej rezervácie Košice.

je prípustný

z hľadiska záujmov, chránených pamiatkovým zákonom, a pre prípravu a vykonanie navrhovaného zámeru podľa § 32 odseku 4 pamiatkového zákona správny orgán z hľadiska základnej ochrany kultúrnej pamiatky podľa § 27 pamiatkového zákona:

určuje tieto podmienky

1. Pri realizácii zámeru obnovy NKP sú prípustné také zásahy, pri ktorých bude opravená a konzervovaná kultúrna pamiatka tak, aby zásahy rešpektovali autenticitu a historický výraz jednotlivých prvkov, ako aj celku s ohľadom na jej hodnotu pamiatky histórie, podľa § 32 odseku 1 a § 27 pamiatkového zákona.
2. Ďalšie podmienky, za ktorých možno práce na obnove pripravovať a vykonávať tak, aby sa kultúrna pamiatky neohrozila, nepoškodila alebo nezničila, správny orgán určí na základe výsledkov, získaných prípravnou dokumentáciou, v ktorej budú tieto podmienky určené v kapitole o návrhu obnovy, podľa § 32 odseku 4 pamiatkového zákona.
3. Na kultúrnej pamiatke vlastník zabezpečí vypracovanie prípravnej dokumentácie: **pamiatkový výskum architektonicko - historický**, ktorého nevyhnutnou súčasťou bude **archívno - historický výskum**, podľa § 32 odseku 4 pamiatkového zákona, výskum bude obsahovať všetky

náležitosti podľa § 8 odseku 1 vyhlášky Ministerstva kultúry SR č. 253/2010 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu (ďalej len „Vyhláška“).

4. Účelom výskumu je získanie komplexných poznatkov, potrebných pre prípravu obnovy kultúrnej pamiatky a jej prostredia, najmä:
  - archívna časť výskumu má byť zameraná na zistenie autentického vzhladu NKP v čase výstavby, architektonického konceptu ako celku vrátane sadových úprav a potvrdenie, resp. vyvrátenie údajov o prítomnosti ľudských ostatkov v miestach symbolických hrobov pod uvedeným pomníkom,
  - inventarizácia zachovaných architektonických a umelecko-remeselných prvkov kultúrnej pamiatky, doplnená návrhom ich obnovy,
  - určenie etáp vývoja NKP,
  - zistenie pôvodnej architektonickej a urbanistickej koncepcie pomníka ako aj kompozície sadových úprav i drobnej architektúry v celom areáli NKP, a ich neskorší vývoj, doplnenie, prípadné zmeny výsadiel a druhového zloženia zelene;
5. Pokiaľ pamiatkový architektonicko-historický výskum v rámci návrhu obnovy NKP určí obnovu NKP alebo jej časti osobitným druhom obnovy - reštaurovaním, podľa § 33 odseku 1 pamiatkového zákona, potom prípravu obnovy NKP, možnosti a postupy pri obnove s presným technickým a technologickým spôsobom navrhne reštaurátor, ktorý má odbornú spôsobilosť a zákonom stanovenú prax v požadovanom odbore podľa § 5 odseku 2 písmena a) zákona č. 200/1994 Z. z. o komore reštaurátorov a o výkone reštaurátorskej činnosti jej členov.
6. Na základe záväzného stanoviska správneho orgánu k pamiatkovému výskumu - prípravnej dokumentácii - vlastník zabezpečí spracovanie projektovej dokumentácie obnovy, ktorá bude zohľadňovať poznatky, získané prípravnou dokumentáciou, a ktorá navrhne súbor odborných zásahov na obnovenie autentického výrazu pomníka.

Štátny pamiatkový dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu bude vykonávať zamestnanec správneho orgánu, podľa § 11 odseku 2 písmena a) pamiatkového zákona.

Na prípravu a vykonanie obnovy kultúrnej pamiatky je vlastník Mesto Košice, Trieda SNP 48/A, 040 11 Košice **p o v i n n ý** :

1. Zabezpečiť vykonanie prípravnej dokumentácie obnovy: pamiatkového výskumu architektonicko-historického podľa § 35 a § 36 pamiatkového zákona, a po jeho ukončení si vyžiadať k tomuto výskumu stanovisko Pamiatkového úradu Slovenskej republiky, Cesta na Červený most 6, 814 06 Bratislava, k výsledkom výskumu, podľa § 7 odseku 5 Vyhlášky.
2. Výskumnú dokumentáciu architektonicko-historického výskumu, doplnenú stanoviskom Pamiatkového úradu Slovenskej republiky, je vlastník pred vykonaním obnovy povinný predložiť Krajskému pamiatkovému úradu Košice na vydanie záväzného stanoviska podľa § 32 odseku 10 pamiatkového zákona.
3. Každú prípravnú dokumentáciu obnovy predložiť Krajskému pamiatkovému úradu Košice na vydanie záväzného stanoviska, podľa § 32 odseku 10 pamiatkového zákona.
4. Prípravnú resp. projektovú dokumentáciu v štádiu rozpracovania prerokovať s Krajským pamiatkovým úradom Košice, podľa § 32 odseku 9 pamiatkového zákona.
5. Každú závažnú zmenu a zmenu oproti alebo nad rámec tohto rozhodnutia vopred prerokovať so správnym orgánom a predložiť na odsúhlasenie správneho orgánu, podľa § 32 odseku 4 pamiatkového zákona.

Rozhodnutie po uplynutí troch rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti stráca platnosť, ak v tejto lehote nebol vykonaný úkon, na ktorý sa vzťahuje.

Odôvodnenie:

Vlastník: Mesto Košice, Trieda SNP 48/A, 040 11 Košice dňa 27.03.2013 predložil správneho orgánu podanie pre vydanie rozhodnutia o zámere obnovy NKP: Košice, Námestie Osloboditeľov: pomník padlým II. svetovej vojny – sovietski vojaci, evidovanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR pod č. 1326/0, parcelné číslo: 2444/1, kat. územie: Stredné mesto, L.V. č. 10527 – čiastočný výpis, nachádzajúcej sa na území ochranného pásma Mestskej pamiatkovej rezervácie Košice. Následne k podaniu vlastníka dodatočne dňa 2.04.2013 doplnil podanie o návrh rekonštrukcie zelene predmetného pomníka (Správa mestskej zelene v Košiciach), s priloženou inventarizáciou zelene (1 A4, „Alternatíva 1“). Zároveň bola pracovníkmi správneho orgánu a pracovníčkou Správy mestskej zelene v Košiciach vykonaná dňa 5.4.2013 ohliadka zelene pomníka na mieste samom (úradný záznam č.KE-13/409-06/1780/GE,SO), ako aj samostatne pracovníkom správneho orgánu vykonaná ohliadka celkového aktuálneho stavu pomníka pred začatím zamýšľanej obnovy (úradný záznam č. KPUKE-2013/2829-7/24806 zo dňa 8.04.2013).

Na predmetnú NKP sa vzťahujú ustanovenia zákona č. 130/2005 Z. z. o vojnových hrobách v znení neskorších predpisov, osobitne § 3 v odseku 3) o starostlivosti o vojnové hroby, ako aj súvisiace medzinárodné dohovory, z čoho vychádzal správny orgán pri svojich úvahách a posudzovaní podmienok ochrany predmetnej NKP. Správny orgán je podľa § 32 odseku 1 správneho poriadku povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci, a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

Správny orgán preskúmal obsah podania z hľadiska záujmov, chránených pamiatkovým zákonom, preskúmal skutkový stav kultúrnej pamiatky i všetky dostupné vyjadrenia a podklady, súvisiace so zamýšľanou obnovou objektu. Zámerom vlastníka je vykonanie obnovy v kompletnom rozsahu NKP, obnovenie pomníka v jeho autentickom vzhľade a hmote z doby výstavby, doplnenie chýbajúcich častí stavebnej hmoty v areáli pomníka, riešenie revitalizácie zelene – sadovnícke úpravy so zámerom vizuálneho rešpektovania pomníka ako dominanty priestoru, ako aj riešenie ochrany pamiatky a priestoru okolia (kamerové monitorovanie) bez úvahy ohradenia priestoru oplotením.

V súčasnom stave poznania správny orgán vychádza z definovania predmetnej NKP ako pamiatky histórie. Pomník padlým II. svetovej vojny - vojakom Sovietskej armády so symbolickým cintorínom je situovaný v centrálnom priestore Námestia Osloboditeľov v Košiciach, orientovaný čelnou stranou k západu. Areál je pôvodne ohraničený nízkym plôtikom a zeleňou v sadovníckych úpravách, zo zadnej strany s nástupnou dláždenou plochou. Projekt symbolického pomníka je koncipovaný na pomerne rozsiahlej ploche ako pomník architektonického typu, v symetrickej koncepcii, s dvoma hlavnými slávnostnými obeliskami v strednej časti kompozície a so symetricky po stranách priliehajúcimi hrobmi. Je venovaný pamiatke padlých vojakov Sovietskej armády – príslušníkov 4. ukrajinského frontu - padlých v bojoch pri oslobodzovaní Košíc v januári 1945. Pomník ako celok je priamo obklopený výsadbou zelene – sadovníckou úpravou, tvorenou vzrastlou zeleňou, a jeho súčasťou sú aj pravidelné obdĺžnikové kvetinové záhony, ktoré spoločne tvoria jeho súčasť v rámci celej parcely. Ministerstvo vnútra SR vydalo v roku 2010 oficiálny Katalóg vojnových hrobov príslušníkov Červenej armády, padlých v období 2. svetovej vojny, pochovaných na území Slovenskej republiky, ktorý komplexným spôsobom spracúva danú problematiku. V tomto katalógu (na str. 307) je parková úprava uvedená ako súčasť celého pamätníka, spolu so zníženou nástupnou dláždenou plochou zo zadnej strany pomníka (v poloblúkovom tvare, s múrikom, s pochôdnym chodníkom a so sadovou úpravou) ako súčasťou predmetnej NKP, ako to tiež preukazuje napr. zobrazenie predmetnej NKP na historickej leteckej snímke Košíc v mierke 1:10 000 z roku 1949 (t. j. iba 3 roky po odhalení pomníka), publikovanej v práci „Košice – atlas ortofotomáp 1:6000“ (Harmanec 2000), alebo početné historické fotografie pomníka (napr. vo fonde historickej fotografie Východoslovenského múzea v Košiciach). Pomník bol vyhlásený „ako objektovo nečlenený areál a takto je v Ústrednom zozname pamiatkového fondu evidovaný aj v súčasnosti, pričom je plošne identifikovaný parcelou č.2444/1. Tvorí ho okrem samotnej architektúry pomníka aj zeleň a k pamätníku prilahlé a s jeho výstavbou súvisiace upravené plochy. V zmysle tejto skutočnosti je možné akékoľvek úpravy pomníka a časti jeho areálu realizovať podľa § 32 obnova kultúrnej pamiatky a úprava nehnuteľnosti zák.č.49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, bez zmeny vyhlásenia

dotknutej kultúrnej pamiatky.“(z listu Pamiatkového úradu SR č. PÚ-11/980-2/4432/SKU zo dňa 13.6.2011, v archíve správneho orgánu).

Správny orgán osobitne od roku 2007 až do súčasnosti pri výkonoch štátneho dohľadu v zmysle pamiatkového zákona v rámci monitorovania skutkového stavu predmetnej kultúrnej pamiatky vo svojej celistvosti zaznamenáva permanentné poškodzovania - chýbajúce symboly päťcípnych hviezd na symbolických náhrobkoch, chýbajúcu symboliku reliéfne stvárnených kovových symbolov (kosák - kladivo) na kamenných podstavcoch s lucernami a pod. Keďže aj miestne zisťovania v ostatných rokoch a v súčasnosti preukázali a pravidelne preukazujú na kultúrnej pamiatke stav poškodení a vandalských zásahov formou opätovného odcudzovania symbolov a formou iného poškodzovania (napríklad mechanické poškodenia hrán, striekané graffiti a pod.), ktoré spoločne znižujú jej celkovú vizuálnu i hmotnú hodnotu, vykonanie obnovy spolu so zabezpečením dôraznejších opatrení, zabezpečujúcich jej ochranu a bezpečnosť, by malo aktuálne odvrátiť ďalšie znehodnocovanie diela, obnoviť jeho autenticitu v náležitej kvalite, s prinavrátením pôvodnej funkcie a hodnoty ako dôležitej pamiatky histórie. Preto už aj v predošlých správnych konaniach v podobnej veci v rozhodnutiach správneho orgánu (napr. rozhodnutie č.KE-10/483-02/2017/GE zo dňa 6.4.2010) bolo vlastníčkovi NKP nariadené o. i. - „*Všetky navrhované úkony obnovy riešiť tak, aby rešpektovali historický výraz jednotlivých prvkov ako aj celku kultúrnej pamiatky s ohľadom na jej hodnotu a zabezpečiť dôraznejšie opatrenia zabezpečujúce ochranu a kontrolu stavu kultúrnej pamiatky zo strany vlastníka, ktoré by mali odvrátiť jej ďalšie znehodnocovania.*“ Osobitne na základe odporúčaní zo strany Ministerstva vnútra SR (úradný zápis z pracovného stretnutia, konaného dňa 26.02.2010, Košice), konajúceho na základe podnetu Veľvyslanectva Ruskej federácie, malo byť riešené monitorovanie predmetnej kultúrnej pamiatky nepretržitým kamerovým systémom, a to aj vzhľadom na zvýšenú frekvenciu pohybu osôb po uvedení OC Aupark do prevádzky, k čomu však do súčasnosti stále nedošlo. V súčasnosti však na druhej strane naďalej dochádza k poškodzovaniu a vandalským zásahom na NKP formou opätovného odcudzovania symbolov a formou iného poškodzovania (poškodenie oplotenia, poškodenia materiálu pomníka a. i.), k čomu správny orgán vydával vlastníčkovi upozornenia s výzvami na nápravu (č. KE-11/1438-02/6122/GE zo dňa 15.11.2011, č. KE-11/1438-04/6319/GE zo dňa 21.11.2011 a č.KE-11/1438-06/6519/GE zo dňa 28.11.2011, č. KE-12/1025-02/4249/GE, MK zo dňa 2.08.2012) na tento nežiadúci skutkový stav NKP, a na potrebu zabezpečenia jej pamiatkovej ochrany.

Správny orgán vo svojich úvahách a posudzovaní podmienok ochrany predmetnej NKP vychádza vo všeobecnosti z usmernení vo veci ochrany kultúrnych pamiatok, t. j. platia tu predovšetkým ustanovenia pamiatkového zákona a súvisiacich vyhlášok i predpisov. Vlastník predmetných kultúrnych pamiatok je povinný plniť povinnosti vlastníka kultúrnej pamiatky podľa § 28 odseku 2 pamiatkového zákona a všeobecné podmienky pri ochrane pamiatkového fondu podľa § 27 pamiatkového zákona. Zároveň sa pri ochrane NKP, nakoľko sa nachádza v ochrannom pásme pamiatkovej rezervácie, primerane uplatňujú aj *Zásady ochrany pamiatkovej rezervácie*, spracované podľa § 29 odseku 2 a 3 pamiatkového zákona, ktoré sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia, účinným od 01.09.2005, o ktorých vydalo Mestské zastupiteľstvo v Košiciach uznesenie č. 885 zo dňa 27.10.2005, ktoré sú uverejnené na webovej stránke mesta Košice: www.kosice.sk, v sekcii: *Samospráva > Základné dokumenty mesta > Strategické dokumenty > Zásady ochrany pamiatkovej rezervácie a uznesenie MZ v Košiciach č. 885 zo dňa 27. októbra 2005.*

Dôležitá je najmä skutočnosť, že na predmetnú NKP sa vzťahujú aj ustanovenia zákona č. 130/2005 Z.z. o vojnových hrobách v znení neskorších predpisov, a zároveň sú záväzné aj prislúchajúce medzinárodné dohovory v rovnakej veci – medzi nimi napr. Ženevský dohovor o ochrane obetí ozbrojených konfliktov z r. 1949. Celá problematika je cez Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky riešená v spolupráci s Ministerstvom obrany Ruskej federácie a s Veľvyslanectvom Ruskej federácie v Bratislave. S kategóriou NKP ako vojnového hrobu súvisí preto aj sledovaná problematika pochovávaní ruských vojakov pod uvedeným pomníkom – NKP. Na základe súčasného stavu poznania správny orgán nedisponuje k predmetnému objektu v danej otázke dostatočnými informačnými podkladmi, t. j. nemá k dispozícii exaktné výsledky žiadnych overených výskumov, ktoré by jednoznačne a pre budúcnosť raz a navždy potvrdili alebo vyvrátili rôznorodé pochybnosti v otázke prítomnosti potenciálnych ľudských ostatkov v miestach symbolických hrobov pomníka. V literatúre či v dobovej tlači sú publikované rôznorodé a často protirečivé informácie o

pôvodných pochovaniach, neskorších exhumáciách a prenosoch ostatkov z miesta pomníku sovietskych vojakov, ako aj o neskoršom pochovaní ostatkov i pod pomníkom neznámeho vojaka, ktorý je oproti. Správny orgán už dňa 25.10. 2010 v metodickej a odbornej pomoci pod č. KE-10/1411-02/6274/GE,PS,MK náležite oboznámil vlastníka, že - „*Kvôli podrobnému a definitívnemu doskúmaniu celej problematiky bude nevyhnutné vykonať aj archívno-historický výskum, ktorý by bol v prípadoch zámeru komplexnej obnovy kultúrnej pamiatky vlastníkovi predpísaný*“, čo je naplnené v aktuálnom zámere obnovy zo strany vlastníka, a preto je aj táto avízovaná potreba súčasťou podmienok prípravy obnovy, a to zabezpečením architektonicko-historického výskumu na NKP, kde je potrebná najmä archívna časť výskumu, v predpokladanej spolupráci s vojensko-historickými inštitúciami a odborníkmi.

Podrobnú analýzu vývoja, posúdenie hodnôt a návrh obnovy by mal priniesť práve pamiatkový výskum architektonicko-historický, v ktorom bude mať kľúčovú úlohu archívno-historická časť výskumu. Takýto pamiatkový výskum musí byť spracovaný oprávnenou osobou, podľa § 35 odseku 3 pamiatkového zákona, v nadväznosti na vyhlášku Ministerstva kultúry SR č. 253/2010 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu. Výskum by mal priniesť dostatočnú sumu poznatkov pre kvalifikovanú obnovu a jednoznačne definovať i jednotlivé historické etapy dejín NKP. Predmetom skúmania dejín architektúry a dejín výtvarného umenia sú etapy vývoja kultúrnej pamiatky, pamiatkové hodnoty, predmet pamiatkovej ochrany, obnovy a jej prezentácie. Spracovanie výskumu pamiatky a jej prostredia pozostáva z vedeckého poznania kompozície architektúry a ich vzájomných súvislostí. Súčasťou kultúrnej pamiatky je celková objemová skladba, výzdoba, aj jednotlivé umelecko-remeselné detaily. Práve pri NKP, ktorej zrod nesiahá príliš do minulosti, a teda verejnosti nie je ani zjavná jej pamiatková hodnota, by bolo nezodpovedné rozhodovať o podmienkach jej obnovy bez dôkladného exaktného poznania. Zdroje tohto poznania sú zatiaľ v príslušných archívnych fondoch nie dostatočne prebádané.

Správny orgán ďalej vychádza pri posudzovaní predmetného zámeru taktiež z platných medzinárodných dokumentov, ku ktorým sa Slovenská republika oficiálne prihlásila. V predmetnej veci možno spomenúť napr. znenie Medzinárodnej charty pre záchranu historických miest ICOMOS, Washington 1987, ktorá v kapitole Princípy a ciele, v článku 2 uvádza: „*Hodnoty, ktoré treba uchovať, zahŕňajú historický charakter mesta alebo štvrte a všetky tie materiálne a duchovné prvky, ktoré tento obraz predstavujú, predovšetkým: mestskú formu definovanú uličnou osnou a parceláciou; vzťahy medzi rôznymi mestskými priestormi a zeleňou, ako aj nezastavanými priestormi; formu a vzhľad budov (interiér a exteriér), ako sú definované ich mierkou, veľkosťou, štýlom, konštrukciou, materiálmi, farbou a výzdobou; vzťahy mesta k okolitému prostrediu, prirodzenému alebo vytvorenému človekom; rôzne funkcie, ktoré mesto alebo štvrť získali počas ich histórie. Každý zásah do týchto hodnôt by poškodzoval autenticitosť historického mesta alebo štvrte.*“ V konkrétnom prípade NKP je zároveň zrejmé, že nakladanie s ňou a vzťah k nej je celospoločenská záležitosť, ako to definuje článok 3: „*Aktívna spoluúčasť obyvateľov celého mesta je nevyhnutná pre program ochrany a má byť podporovaná. Ochrana historických miest a štvrtí sa týka predovšetkým ich obyvateľov.*“ Zároveň sú pre správny orgán kľúčové definície tiež v znení tzv. Benátskej charty o ochrane a obnove pamiatok a pamiatkových sídiel (Benátky 1964), kde je uvedené v kapitole Definície, v článku I.: „*Pojem historickej pamiatky zahrňuje nielen samostatné architektonické dielo, ale aj mestský alebo vidiecky sídelný útvar, ktorý je svedectvom určitej civilizácie, významného vývoja alebo historickej udalosti. Tento pojem sa vzťahuje nielen na veľké umelecké diela, ale aj na skromné diela, ktoré nadobudli význam postupom času.*“ Je potrebné si tu rovnako uvedomiť, že práve pamiatky obdobia po roku 1945 u nás, napriek svojej politizácii a prizme obdobia socializmu, už v súčasnosti začínajú byť vnímané aj v nových uhloch pohľadov, v nových širších kontextoch a významoch. Tie sú spojené so samotným zachovaním pamäte mesta a jeho histórie pre budúcnosť, ako ich neoddeliteľná súčasť. Rovnako je to dôležité pre prezentovanie i tejto novodobej kapitoly našich dejín, a to aj v rámci medzinárodnej prezentácie nášho mesta navonok voči svetu, ako to vyjadrujú aj takéto regulatívy: v kapitole Ochrana, v článku 6 je definované: „*Ochrana pamiatky zahrňuje aj jej blízke okolie v jej pôvodnom rozsahu. Všade tam, kde ešte existuje tradičné prostredie, má byť zachované. Zakázaná je akákoľvek nová výstavba, ale aj búranie a úpravy, ktoré by mohli narušiť vzťahy hmôt a farieb.*“ V článku 7 je definované: „*Pamiatka je neoddeliteľná od histórie, ktorej je svedkom, ale aj od prostredia, do ktorého je umiestnená. Preto premiestnenie celej pamiatky*

alebo jej častí je neprípustné. Výnimočne je prípustné v prípade, keď ide o záchranu pamiatky, alebo keď ide o významný národný alebo medzinárodný záujem.“

Správny orgán v konkrétnosti posudzovaného zámeru pri svojich úvahách a pri posudzovaní vychádza tiež z jemu už dostupných podkladov, o. i. tiež z písomných stanovísk, ktoré boli už predtým vydávané pre iné - podobné - konania správneho orgánu vo veci predmetnej NKP, a ktoré sú uložené v archíve správneho orgánu, kde je v stanovisku Ministerstva vnútra SR č.SVS-OKMVS1-2011/018700 zo dňa 27.06.2011, uvedené, že: *„Zároveň konštatujeme, že s prihliadnutím na kultúrny, historický a spoločenský význam vojnového pamätníka na nám. Osloboditeľov v Košiciach by mala byť zabezpečená adekvátne starostlivosť tak, aby nebola ohrozená celistvosť a pôvodný vzhľad tohto pietneho miesta.*“ Zároveň z vyjadrenia Veľvyslanectva Ruskej federácie v Slovenskej republike zo dňa 4.07.2011 (č.699), vydaného k predchádzajúcemu, už zastavenému konaniu, vyplýva jeho postoj, vyjadrený takto: *„Sme zainteresovaní na tom, aby sa urobilo všetko možné pre zachovanie tohto pamätníka v jeho pôvodnej podobe ako národnej kultúrnej a historickej pamiatky.*“ Správny orgán zároveň zohľadňuje aj skutočnosť, na ktorú Ministerstvo vnútra SR vo svojom rozhodnutí č. SVS-OKMVS1-2011/019584 zo dňa 16.09.2011 náležite upozornilo vlastníka NKP v predošlom správnom konaní, a to: *„Realizáciou projektu nesmú byť dotknuté autorské práva, právna ochrana zabezpečovaná na úseku pamiatkového fondu.*“ Ministerstvo vnútra SR vydalo v roku 2010 oficiálny Katalóg vojnových hrobov príslušníkov Červenej armády, padlých v období 2. svetovej vojny, pochovaných na území Slovenskej republiky, ktorý komplexným spôsobom spracúva danú problematiku. V tomto katalógu (na str. 307) je uvedená parková úprava ako súčasť celého pamätníka, a zároveň je tu uvedená informácia o autorstve pamätníka – *„Podľa projektu kpt. Ing. E.F. Gurjanova a Ing. Hudáka ho postavili príslušníci vojenského útvaru 041 46 s hlavným inžinierom plk. Beljakovom.*“ Aj na základe uvedeného si vyžiadal správny orgán podrobnejšie vyjadrenie a prípadné podklady k tomu, akým spôsobom majú byť v konaní Krajského pamiatkového úradu Košice pri preskúmaní zámeru obnovy NKP zohľadnené dotknuté autorské práva autorov pomníka, keďže ide o závažnú skutočnosť, podmieňujúcu rozhodnutie. Ministerstvo vnútra SR vo svojej odpovedi správnomu orgánu (č. SVS-OKMVS1-2011/019584 zo dňa 21.11.2011) uviedlo, že - *„V prípade autorských práv sa jedná najmä o § 17 zák.č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov. Kontrola zabezpečenia právnej ochrany na úseku ochrany autorských práv, ako aj na úseku pamiatkového fondu je v gescii Ministerstva kultúry SR.*“ Vo vyjadrení Ministerstva vnútra SR je ďalej uvedené, že *„ Mesto zároveň nesmie v súlade s týmto rozhodnutím (pozn: č. SVS-OKMVS1-2011/019584) konať proti autorskému zákonu resp. protiprávne na úseku ochrany pamiatok a pamiatkového fondu.*“ Ostatné vyjadrenie Veľvyslanectva Ruskej federácie v Slovenskej republike k predmetnej NKP zo dňa 30.01.2012 (č. 94) uvádza – *„Zdieľame názor, že otázka rekonštrukcie okolia pomníka sa má riešiť veľmi ohľaduplne, aby jeho ucelenosť nebola narušená a zachoval sa pôvodný historický vzhľad pomníka. Všimli sme si zároveň, že okolie pomníka nie je náležite udržiavané a skutočne si vyžaduje úpravu.*“ V nadväznosti na toto vyjadrenie sa následne uskutočnilo aj prvé predprípravné prerokovanie plánovaného zámeru úpravy predmetnej NKP zo strany vlastníka NKP na správnom orgáne (úradný záznam č. KE-12/1/892/GE,SO,MK zo dňa 24.02.2012), predchádzajúce súčasnému konaniu o aktuálnom zámere obnovy NKP, v ktorom bolo všetkými zúčastnenými spoločne o. i. konštatované, že – *„ Predmetom ochrany je NKP, vrátane parkovej úpravy tak, ako je zapísaná v Ústrednom zozname pamiatkového fondu. Štandardný postup pri príprave obnovy pamiatky je spracovanie pamiatkového výskumu, ktorý obsahuje inventarizáciu a návrh obnovy, ktorý je podkladom pre projektovú prípravu. Pamiatkový výskum má predovšetkým praktický význam pre kvalifikovanú opravu a vyčíslenie ceny obnovy. Podľa zápisu v Ústrednom zozname nie je možné rozsah kultúrnej pamiatky meniť. Prípadnými úpravami majú byť rešpektované pamiatkové hodnoty a pietnosť miesta.*“

Navyše, pri posudzovaní súčasného navrhovaného zámeru vlastníka, súvisiaceho so zeleňou – sadovými úpravami v areáli NKP, ktoré sú jej súčasťou, správny orgán vychádza taktiež zo skutkového stavu, ktorý bol konštatovaný pracovníkmi správneho orgánu v prítomnosti pracovníka Správy mestskej zelene v Košiciach na ohliadke zelene na predmetnej NKP (úradný záznam č. KE-13/409-06/1780/GE,SO zo dňa 5.04.2013), kde bolo zaznamenané, že – *„Zásahy do porastov sú súčasťou celkovej obnovy pomníka, pri ktorej bol dohodnutý postup v zmysle potrebného architektonicko-historického výskumu, ktorý by mal predchádzať samotnej obnove. Zásahy do*

porastov budú realizované až po vydaní rozhodnutia Krajského pamiatkového úradu, kde sa určia podmienky celkovej obnovy pamätníka a zelene.“ Na uvedenej ohliadke bol taktiež prehodnotený návrh výrubov, špecifikovaný v doplnení žiadosti zo strany vlastníka. Zo sadovníckeho hľadiska je potrebné odstrániť tieto dreviny: poradové číslo č. 5 Pinus sylvestris, (borovica - neperspektívna, rastie v podrade), č. 7 Pinus sylvestris a č. 8 Pinus sylvestris (uvoľnenie perspektívnej lipy zo zápoja). Ostatné dreviny je potrebné ponechať, zlepšiť kondíciu stromov pôdnou injektážou výživným roztokom z mykoríznyimi hubami. Je potrebné konštatovať, že plošné výrubu resp. výrubu, ktoré by narušili súčasnú kompozíciu, sú neprípustné.

Obnovu pamätníka padlých hrdinov je prípustné realizovať výhradne na základe poznania historických faktov vo vzájomných súvislostiach. Odborné poznatky majú byť uskutočnené prostredníctvom pamiatkového výskumu, tak, ako je uvedené v obsahu tohto rozhodnutia. Keďže vlastník ani správny orgán t. č. nedisponujú k predmetnej NKP dostatočnými informačnými podkladmi, a nemajú k dispozícii exaktné výsledky žiadnych iných výskumov, bude nevyhnutné vykonať podrobné a definitívne doskúmanie celej problematiky prostredníctvom predpísaného výskumu pamiatkového architektonicko-historického. Ten zároveň vo svojich výsledkoch prinesie aj potrebnú podrobnú analýzu vývoja, posúdenie hodnôt a návrh obnovy NKP. Pamiatkový výskum má predovšetkým praktický význam pre kvalifikovanú obnovu, aj pre samotné vyčíslenie ceny tejto obnovy a definovanie autentických pamiatkových hodnôt, ktoré budú obnovou regenerované. Na základe výsledkov výskumu má byť následne vypracovaná projektová dokumentácia odborných zásahov, ktoré majú obnoviť autentický výraz pamätníka. Projektová dokumentácia má obsahovať aj návrh sadových úprav. Súčasťou projektu by malo byť aj estetické vyriešenie fungovania systému propán-butánových zásobníkov, používaných počas pietnych aktov (pálenie slávnostného ohňa), ako aj riešenie ohraničujúceho oplotenia, resp. zábrany tak, aby nedochádzalo k zošľapávaniu záhonov, a systému označenia areálu NKP s určenými pravidlami (v zmysle návštevného poriadku).

V zmysle ustanovenia § 32 odseku 2 pamiatkového zákona správny orgán rozhodol, že predložený zámer obnovy časti uvedenej NKP je z hľadiska záujmov, chránených týmto zákonom, prípustný v uvedenom rozsahu obnovy NKP, a pre tento rozsah stanovil vlastníkovi pre zabezpečenie ochrany pamiatkového fondu určité podmienky a povinnosti, špecifikované vo výroku, ktoré je tento povinný splniť.

Toto rozhodnutie preto neoprávňuje k zabezpečeniu stavebného povolenia, resp. splneniu ohlasovacej povinnosti na príslušnom stavebnom úrade, nakoľko správny orgán požaduje predloženie prípravnej dokumentácie.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie v lehote 15 dní od jeho doručenia prostredníctvom Krajského pamiatkového úradu v Košiciach na Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v Bratislave. Toto rozhodnutie je možné preskúmať súdom až po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

Ing. Kristína Markušová
riaditeľka
Krajský pamiatkový úrad Košice

Rozhodnutie sa doručuje:

1. Mesto Košice, Trieda SNP 48/A, 040 11 Košice

Na vedomie:

1. Veľvyslanectvo Ruskej federácie v Slovenskej republike, Godrova 4, 811 06 Bratislava
2. Ministerstvo vnútra SR, Sekcia verejnej správy, Drieňová 22, 826 86 Bratislava
3. Mesto Košice – stavebný úrad, Pracovisko Košice - Staré Mesto, Hviezdoslavova 7, 040 34 Košice
4. Obvodný úrad Košice, Komenského 52, 041 26 Košice
5. Krajský pamiatkový úrad v Košiciach, na založenie do spisu

